

Həyatdan çox şey istəmə...

Elçin Hüseynbəyli: Sən həyata nə vermişən ki, ondan çox şey istəyirsən?

Bu dəfə söhbətimiz çağdaş ədəbiyyatımızın tanınmış simalarından biri - nasir, yazıçı-dramaturq, publisist Elçin Hüseynbəyli ilə olacaq. Müəlliflə ədəbiyyat, zaman və sözün məsuliyyəti barədə danışdıq. Beləliklə, müsahibəmizi təqdim edirik.

- Elçin müəllim, yaradıcılıq prosesi nə yerdədir? Hansı işləri görürsünüz?

- Fəaliyyətimi bir neçə istiqamətdə davam etdirirəm. Hazırda bir kitab üzərində işləyirəm. Şərti adı hələ ki “Məğlubiyyətdən qələbəyə” qəddir. Qarabağla bağlı 19 hekayə daxil edilib. Kitabın öz dilimizdə, eləcə də Türkiyə türkçəsində, rus və Ukrayna dillərində də nəşri nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, mənim bir əsərim əsasında film çəkilir. Çəkilişlər Şabran rayonunda aparılır, bəzən özüm də ora gedib, çəkilişi izləyirəm.

Uşaqlar üçün “Qarabağ savaşı qəhrəmanlarının nağılları” kitabları üzərində işləyirik. Bilirsiniz ki, uşaq nağılları yazmaq çox çətindir. Burada uşaqların psixologiyası nəzərə alınmalıdır. Söhbət müharibədən gedir axı. Dövlət qurumlarının layihə-mizə dəstəyinə ümidliyik.

İlkin adı “Don Juan Persidski” musiqili üzərində iş gedir. Bəstəkar işin xeyli hissəsini görüb, amma əsər tam hazır olmadığından ərəflı məlumat vermək istəmirəm. Onu deyim ki, bu, Azərbaycan teatr və musiqi tarixində ilk musiqilərdən biri olacaq. İş nəzərdə tutduğumuz müddətdə yekunlaşarsa, payızda premyerasının keçirilməsini düşünürük.

- Fəaliyyətinizi izləyirəm, çoxşaxəlidir. Romanlar, hekayələr, pyeslər, məqalələr, film ssenariləri, uşaq nağılları.... Heç olubmu ki, nə vaxtsa yorulmuş, fasilə vermək istəmişiz?

- Bilirsiniz necədir, yaza bilirsənə yazmalısən, yaza bilmirsənsə, istirahət elə, düşün. Bir yazıçı artıq peşəkardırsa, o özünü heç nəyə məcbur etmir. Axı onun beynində müəyyən model, müəyyən şablon var və oturub sadəcə onu işləyir.

Yazıçı həmişə bu prosesin içində olur. Yazıçılıq elə bir məkandır ki, sanki orda sənin sevgilin yaşayır və onu heç vaxt unuda bilmirsən. Yazı da belə bir prosesdir, daim sənin qəlbində, beynində, ruhunda yaşayır. Yazıçı yazarkən həm də istirahət edir. Elə yazıçı var ki, ancaq sakitçilikdə yazır, eləsi də var, sakitçilik onu sıxır. Mən sonuncuların sırasındayam.

- Yeri gəlmişkən, müsahibələrin birində evdə heç vaxt yazmadığınızı qeyd etmişdiniz. İndi də belədir?

- Bəli. Mən yazılarımı işdə yazıram. Ev mənim üçün istirahət yeridir. Canavar xislətliyem, öz ərazim var və o əraziyə heç kəs daxil ola bilməz. Orada ancaq özüm və düşüncələrim olur. Kənarda qalanların səs-küyü mənə mane olmur, çünki o məkana girə bilmirlər. Sakitçilik mənə yuxu gətirir, tənbəlləşirəm. Kimsə mənə mane olanda daha çox improvizasiyalar edə bilərəm. İstəyirəm ki, həyat mənim ətrafımda qaysın.

- Əsərlərinizin bir çoxunda Qarabağ mövzuna müraciət etmişiz. Qarabağlı olduğunuz üçün belədir?

- Ola bilər... Bir var genetik yaddaş, bir də var ruh yaddaşı.

Məsələn: Təbriz genetik yaddaşındır. Mən Qarabağın özüyəm. Gözümü orada açmışam, orada böyümüşəm, yaşamışam. Bir yazıçını zəngin edən onun yaddaşındır. Vaxtilə kəndə gedib gəlsəydiniz, bir yazıçı olaraq enerjim daha da çox olardı. Qarabağ mənim mahiyyətimdir. Ona görə də mən Qarabağdan çox yazmışam, çox yazmağa da davam edəcəm. Bizim təkə torpağımız yox, ruhumuz, mədəniyyətimiz, adət-ənənələrimiz işğal olunmuşdu. İndi onlar işğaldan azad olunub, lakin 30 ilin yarası heç cür sağalamır.

mır. Mənim yaddaşımda qalan, təsəvvür etdiyim kənd daha yoxdur. Bu, gələcəkdə orda yaşaya-cıq gənc nəsil üçün vacib olmaya bilər, lakin orada yaşamış bizim kimi insanlar üçün çox vacibdir. Təsəvvür edin, müharibənin içində olmayan adam müharibədən yazır. Lakin bir yazıçı müharibənin içindən çıxıbsa, onu daha yaxşı qələmə ala bilər.

- Siz, deyəsən, hekayələri həm də rus dilində yazırsınız. Fikirlərinizi oxucularınıza çatdırmaq üçün hansı dil sizə daha yaxın gəlir?

- Yox mən rus dilində yazmıram. Cavanlıqda belə cəhdlərim olub, ancaq doğma dildə düşünüb yazmaq daha rahatdır. O başqa məsələ ki, rus dilini bildiyimə görə onların tərcüməsinə nəzarət edə bilərəm.

- Müasir dövrdə ədəbiyyatın arxa plana keçməsi sosial şəbəkələrin geniş yayılması süni zəka ilə bağlı ola bilərmi?

- Şübhəsiz! Burada sosial şəbəkələr böyük rol oynayır. Ədəbiyyat hazırda xoş gün yaşamır. Buna baxmayaraq bəşəriyyət var olduqca ədəbiyyat da hər hansı bir formada mövcud olacaq. Əvvəllər internetdən istifadə olmadığına görə insanlar kitab çox oxuyurdular. Öyrənmək istediklərini jurnallardan, qəzetlərdən, kitablardan əldə edirdilər. İndi həmin informasiyalar qısa və vizual şəkildə əldədir. Bəzən sosial şəbəkələrdən müəyyən hadisələr haqqında məlumat alırıq, həmin mövzu çərçivəsində çəkilən film, yazılan əsər bizə maraqlı gəlir. Lakin nəzərə almalıyıq ki, həmin məlumatı informativ şəkildə əldə etmək ayrı təsir bağışlayır.

Məsələn, bir fotoqrafın çəkdiyi foto və rəssamın əsərinə eyni baxmaq olmaz. Foto zamanın donmuş halıdır. Amma rəssamın əsərində dinamika var və orada müəllifin ürək döyüntüləri, ruhu hiss olunur. Müqayisə etsək görürük ki, bunların arasında böyük fərq var. Nəticə olaraq düşünürəm ki, sosial şəbəkələr, süni intellekt nə qədər inkişaf etsə də, bir rəssamın, bir yazıçının yerini verə bilməz. Amma süni intellekt-dən texniki inkişaf üçün səmərəli istifadə etmək olar.

- “Mədəniyyət konsepsiyası - 2040” konsepsiyasını necə dəyərləndirirsiniz?

- Biz bunu çoxdan gözləyirdik. Şübhəsiz, mədəniyyətimizin, ədəbiyyatımızın hərtərəfli inkişafına böyük təsir edəcək. Hər halda buna ümid edirik.

fına böyük təsir edəcək. Hər halda buna ümid edirik.

- Siz əvvəllər verdiniz müsahibələrdə Bekkətdən, Prustdan təsirlənib, yazdığınızı demişdiniz. Bəs sizdən təsirlənib yazanlardan kimlərin adlarını çəkmə bilərsiniz?

- Yazanlar kifayət qədər var, ad çəkmək istəmirəm. Hekayələrimdən təsirlənib Türkiyədə də yazanlar olub. Hətta biri mənə yazmışdı ki, sizin hekayələrinizi oxuyandan sonra bu vaxta kimi yazdığım bütün hekayələri cırıb atdım və sizin kimi yazmağa başladım.

- Ədəbiyyata yeni gələn gənclərə hansı məsləhətləri verərdiniz?

- Məsləhət verməyi sevmirəm. Məndən soruşanlara sadəcə təklif verirəm. Belə bir deyim var: Həyatda o qədər uğur qazanmamışam ki, sizə məsləhət də verim.

- Amma uğurlusunuz axı...

- Ola bilər.

- Elçin Hüseynbəyliyə görə yaxşı yazıçı olmaq üçün dünyanı görmək lazımdır?

- Vacib şərtidir. Uşaq vaxtı elə bildirdim ki, oxuduğum bütün nağılların personajları, gümbəzli minarələr dağın o tərəfindədir. Uşaqlar üçün hekayə yazanda o düşüncələrimdən istifadə etdim. Ümumiyyətlə düşünmək, xəyallar qurmaq çox vacibdir. Mənim yaşlı nəvəm indidən nağıl yazır. O hazırda uşaq düşüncəsi ilə yazırsa, fəaliyyətini genişləndirmək üçün gələcəkdə çox şey görməlidir. Düşüncə qabiliyyəti yaxşı olan insanlar üçün görmək çox vacibdir. Mütaliə qabiliyyəti olmayan insanlar üçün dünyanı görmək sıradan bir hadisə kimidir. Biz görməli, görməli yerlər haqqında öncədən qısa da olsa informasiya toplamalıyıq. Orta Asiya ölkələrinə səyahət edəndə oradakı abidələrə, tarixi yerlərə daha yaxından bələd olmağa çalışıram. Köklərimiz yaxındır deyə bu, mən daha çox cəlb edir. Bu yaxınlarda “Gültəkin Xaqan” romanını yazdım. Əsəri ərsəyə gətirmək üçün həmin dövrə yaxın hadisələrlə bağlı 50-yə qədər film izlədim.

- Elçin müəllim, niyə gənclər həmişə AYB-dən narazıdırlar? Hətta son vaxtlar Birlikdən imtina edənlər də oldu.

- Deyirlər həyatdan çox şey istəmə. Sən həyata nə vermişən ki, ondan çox şey istəyirsən? Və o çox şeyi əldə etməyəndə onlar məyus olurlar. Həmin adamların bir qismi istedadlıdır, umacağı Azərbaycan Yazıçılar Birliyindən çoxdur, amma nəzərə alırırlar ki, Birlik də hamıya istədiyini verə bilməz. Bəziləri isə ədəbiyyatda uğursuz adamlardır. Yazıçılar Birliyi könüllü bir qurumdur. Ora üzlük də, oradan getmək də könüllüdür. İstedadlı adamların bu qurumdan getməsinə çox məyus olaram. AYB dinamik təşkilatdır. Kəmiyyət baxımından üzv çox olsa da, mahiyyət baxımından azdır.

- Üzlük haqqını ödəməyənlər barədə sərt qaydalar qoymusunuz, deyəsən?

-Sərt qayda yoxdur. Nizamnaməyə görə hər bir üzv üzlük haqqını ödəməlidir. Biz 2020-ci ilə qədər üzlük haqqını ləğv etmişik. Amma o yandan bəri əksəriyyət bunu eləmir. Ona görə də müəyyən xəbərdarlıqdan sonra onlar üzlükdən çıxarılır.

Özü də əsas məsələ əsər yaratmaqdır: AYB üzvü olsan da, olmasan da...

Söhbətəşdi: Havar Şəfiyeva